

กุ่มน้ำ (*Crateva adansonii* DC. subsp. *Odorata* Jacobs)

ชื่ออื่น กุ่มน้ำ (ทั่วไป)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 4-20 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางกลาง 40 ซม. แผ่กิ่งก้านสาขา

ใบ ใบ เป็นช่อ ช่อหนึ่งมี 3 ใบ รูปหอกกว้าง 1.5-6.5 ซม. ยาว 4.5-23 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบสอบแคบ เนื้อใบค่อนข้างหนา มีกลิ่นฉุนเผ่นเผ่น เส้นกลางใบมีสีค่อนข้างแดง ผิวใบด้านล่างจะมีละอองสีเทาปกคลุมอยู่ ก้านใบแข็งยาว 4-14 ซม.

ดอก ออกเป็น ช่อที่ปลายกิ่ง ช่อดอกยาว 10-16 ซม. มี 20-100 ดอก ก้านดอกยาว 4-7 ซม. กลีบรองดอกรูปไข่ปลายแหลม กลีบดอกค่อนข้างกลม รูปรีปลายมน กลีบดอกกว้าง 1.5-2 ซม. ยาว 1.5-3 ซม. เกสรตัวผู้สีม่วงมี 15-25 อัน ยอดเกสรตัวเมียสีม่วงเข้ม ก้านชูรังไข่ยาว 3.5-5.5 ซม. เมื่อแรกดอกบานสีขาวแล้วเปลี่ยนเป็นสีเหลือง

ผล รูปรียาว 5-8 ซม. เปลือกหนา 4-5 ซม. มีสะเก็ดบางๆ เมื่อสุกสีเทา

เมล็ด รูปแกือกม้ายาว 6-9 มม. หนา 2-3 มม.

การขยายพันธุ์ เมล็ด

ฤดูกาลเก็บส่วนขยายพันธุ์ ฤดูร้อน

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเจริญเติบโต ขึ้น ทั่วไปตามริมฝั่งแม่น้ำ ขอบบึง

การใช้ประโยชน์

ทางอาหาร นำยอดอ่อนและดอกอ่อนมาดองกับน้ำเกลือ รับประทานเป็นผักจิ้มกับน้ำพริกแดง น้ำพริกปลาร้า หรือนำมาต้มกับปลาหนึ่ง

ทางยา ลูก แก้ไข้

ใบ ขับเหงื่อ แก้ไข้ เจริญอาหาร ระบายขับพยาธิ แก้ปวดเส้น แก้อัมพาต แก้ไขข้ออักเสบ ขับผายลม

ดอก แก้เจ็บตา แก้เจ็บคอ แก้ไข้ ครั่นเนื้อครั่นตัว

เปลือกต้น แก้กษัย แก้ในกองลม แก้ไข้จับน้ำดี ขับนิ่วในทางเดินปัสสาวะ ระบายพิษที่ผิวหนัง

ฤดูกาลที่ใช้ประโยชน์ ฤดู หนาว

ที่มาของข้อมูล

กัญจนา ดิวิเศษ และคนอื่นๆ. 2542. ผักพื้นบ้านภาคเหนือ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

